

2016 අංක 12 දරණ තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ පනතේ පූර්විකාවේ මෙසේ සඳහන් වේ:

ආණ්ඩුකර්ම විචල්‍යවේ 14 අ විචල්‍යව මගින් තොරතුරු සඳහා ප්‍රවේශ වීමේ අයිතිය තහවුරු කර ඇති බැවින් සහ තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිවාසිකම බලාත්මක කිරීම මගින් පොදු අධිකාරිවල විනිවිදභාවය සහ වගකීම පිළිබඳ සංස්කෘතියක් පෝෂණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැන නැගී ඇති බැවින් ද, එමගින් ශ්‍රී ලංකාවේ මහජනතාවට යහපාලනය සඳහා වැඩි වශයෙන් සහභාගි විය හැකි සහ රටේ පොදු ජන ජීවිතයේදී සක්‍රීය ලෙස සහභාගි විය හැකි සමාජයක් ප්‍රවර්ධනය වන බැවින්

තොරතුරු දැනගැනීමට ඇති අයිතිය යනු කුමක්ද?

ස්වකීය ජීවිතවලට බලපාන්නා වූ රජයේ ප්‍රතිපත්ති සහ තීරණ පිළිබඳව දැන ගැනීමට පුරවැසියන් හට ඇති අයිතිය තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතියේ මූලික හරය ලෙස සලකිය හැක. මහජන මුදල් වෙන් කෙරෙන්නේ සහ වියදම් කෙරෙන්නේ කෙසේද යන්න දැන ගැනීමේ අයිතිය මේ තුළ ඇතුළත්ය.

මහජන සේවාවන් සැපයීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ සියළු තොරතුරු පහසුවෙන් මහජනතාවට ලබා ගත හැකි පරිදි විවෘත රාජ්‍ය පාලනය ආයතනගත කිරීමෙහි මූලික මෙවලම වන්නේ තොරතුරු දැනගැනීමේ පනතයි.

නීතිය මගින් නිශ්චිත වශයෙන් මුක්ත කොට නොමැති පොදු තොරතුරු ඉල්ලීමක් සිදු කිරීමකින් තොරව මහජනතාවට පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි අන්දමින් ප්‍රගාමී ලෙස නිතිපතා ප්‍රසිද්ධියට පත් කෙරේ. එවන් තොරතුරු ප්‍රගාමී ලෙස හෙලිදරව් කිරීම තුළින් විනිවිදභාවය සඳහා වන රජයේ අවංක කැපවීම පිළිබිඹු කෙරෙන අතර ඒ හරහා මහජනතාව බල ගැන්වීමට හා දූෂණය අවම කිරීමටද ඉන් මග පෑදේ

ඕනෑම පුද්ගලයෙකු හෝ නම් කරන ලද නොවන පාර්ශ්වයක් විසින් සිදු කරනු ලබන ඉල්ලීම් වලට ප්‍රතිචාර වශයෙන්ද තොරතුරු ලබා දෙනු ලැබේ. සියලු පොදු ආයතන වලට තොරතුරු නිලධාරීන් පත් කර ඇත. තොරතුරු නිලධාරීන් වෙත යොමු කරනු ලබන සියළු ලිඛිත ඉල්ලීම් (ලිච්ඛිත නොහැකි අවස්ථාවලදී වාචික ඉල්ලීම් භාර ගැනීමේ) අදාළ ක්‍රියාවලිය තුළින් ගමන් කොට ඉල්ලුම් කළ තොරතුරු ලබා දීමෙන් අවසන් වේ

තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය වැදගත් වන්නේ ඇයි?

තොරතුරු ලබා ගැනීමට ඇති නිදහස සහ ඊට ඇති ප්‍රවේශය පුරවැසියන්ට මෙන්ම රාජ්‍ය ආයතනවලටද එක සේ ප්‍රයෝජනවත් ය. රාජ්‍ය සේවා සැපයුම පිළිබඳව පුරවැසියන් දැනුවත්ව සිටින්නේ නම් ඒවා වඩාත් කාර්යක්ෂම කිරීම සඳහා ඔවුන්ට සිය සහාය ලබා දිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස රජයේ එන්නත් කිරීමේ වැඩසටහන්

පිළිබඳව දිනය හා වෙලාව රජය විසින් කෙටි පණිවුඩ හරහා ජනතාව දැනුවත් කරන්නේ නම් එවන් වැඩසටහන් තුළ ජනතා සහභාගීත්වය ඉහළ යනු ඇත.

පොදු කටයුතු සඳහා මහජනතාව යොමු වන විට සේවාවන්හි ගුණාත්මක භාවයද ඉහළ යයි. රජයේ රැකියා ඉඩ ප්රස්ථා, තෝරාගැනීමේ ප්රතිඵල, උසස්වීම් සහ රැකියා විස්තර ආදිය පිළිබඳ තොරතුරු නීතිපතා හුවමාරු කර ගැනීමේ ක්රියාවලියක් හරහා පුද්ගලයින් රැකියා සඳහා බඳවා ගැනීමේ සහ ඉහළ කාර්යසාධනය වෙනුවෙන් දිරි දීමනා ලබා දීමේ ක්රමවේදය කාර්යක්ෂම වේ. අයවැය වෙන් කිරීම් සහ සිය ප්රජාවන් තුළ සිදුවන රජයේ අරමුදල් ලබන වියාපෘතිවල කාලරාමු පිළිබඳව ජනතාව අවබෝධයෙන් පසුවන්නේ නම් රජයේ වියදම් සැලකිය යුතු ලෙස අවම කොට ගත හැකිය. රාජ්ය සම්පත් විනාශවීම වළකා ගත හැකි මූලිකම පියවර මෙයයි.

- ප්‍රගාමී සහ ප්රතිකර්යක ලෙස තොරතුරු ලබා දීමෙන් තොරතුරු නිලධාරීන් හට අත්වන වාසි
- තීරණ ගැනීමේ ගුණාත්මක භාවය ඉහළ යාම
 - නීති හා රෙගුලාසි වලට අනුගත වීම
 - රජයේ ක්රියාකාරකම් වලදී ප්රජා සහභාගීත්වය ඇති කිරීම තුලින් ඵලදායීතාව ඉහළ යාම
 - රජය කෙරෙහි මහජන විශ්වාසය වැඩි වීම
 - ඉහළ ඵලදායීතාවයක් සහ අඩු පිරිවැයක් සහිතව ප්රජාවන් හට වඩා හොඳ සේවාවන් සැපයීමට හැකියාව ලැබීම
 - පුද්ගලික ඉල්ලුම්පත්වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සහ දුරකථන ඇමතුම් සහ විමසුම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම හරහා කාලය සහ සම්පත් ඉතිරි කර ගැනීමට හැකිවීම
 - නිලධාරීන්ගේ ඉහළ වගවීම හේතුවෙන් දුෂණයන් ඇතිවීමට අති ඉඩකඩ අවම වීම

වඩාත් විනිවිද පෙනෙන ආකාරයෙන් නීතිපතා තොරතුරු හෙලිදරව් කිරීම තුලින් රජයේ නීති සහ රෙගුලාසි පිළිබඳව ජනතා අවබෝධය ඉහළ යන අතර ජනතාව එම නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලව කටයුතු කිරීමටද පෙළඹේ. මහජන තොරතුරු මහජනතාවට දැනගැනීමට සැලැස්වීම හරහා නීති සහ රෙගුලාසි අත්තනෝමතික ලෙස භාවිතා වන බවට පවතින මිත්යා සංකල්පය ජනතා සිත්වලින් බැහැර වේ.

එසේම ජනතා ඉල්ලීම් ලැබෙන තෙක් බලා තොසිට රජයේ කාර්යාල විසින් ප්‍රගාමී ලෙස තොරතුරු හෙලිදරව් කිරීම තුලින් තොරතුරු අපේක්ෂාවෙන් රජයේ කාර්යාල වෙත ලැබෙන ඉල්ලීම් සංඛ්‍යාව අවම වන අතර එමගින් රාජ්ය නිලධාරීන් හට සිය කාලය ඉතිරි කර ගත හැකිය. තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ පනත තුළ දක්වා ඇති ආකාරයෙන්ම ප්‍රගාමී ලෙස තොරතුරු ලබා දීම, විනිවිදභාවය සහ වගවීම ස්ථාපිත කිරීමට ඉතා වැදගත් වේ.

තොරතුරු දැනගැනීමට ඇති අයිතිය සියළු මට්ටමේ රාජ්ය ආයතන, ලාභ උපයන වියාපාර ,ලාභ උපයනු නොලබන සංවිධාන (තොරතුරු දැනගැනීමට ඇති අයිතිය පනතේ විස්තර කොට ඇති සේවාවන් සපයන) ආදී සියළු පොදු අධිකාරීන්හි නීත්ය කාර්යයන් තුලම ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනගත වූ විට, රජය, වියාපාර සහ සමාජය පිළිබඳ මහජන විශ්වාසය වර්ධනය වේ.